ASRA NYT

Arbejderhistorisk Samling Ringkøbing Amt

43.årgang **Nr. 2.** **2026**

Læs om, hvorfor der sættes lys i vinduerne den 4. maj

SSN:0996-2939
ASRA NYT Udgivet af ASRA
4. gange årligt
Museumsgade 32, 7400 Herning
Hjemmeside: www.asra.dk

Formand:
Marianne Højlund Christensen
Haslevgade 57
7400 Herning
Tlf:2999 0478
Mail: formand@asra.dk

Inge Marie Jensen
Stabyvej 39, Staby 6990 Ulfborg
Tlf: 2383 4577
Mail: Kasserer@asra.dk

Redaktion:
Arkivgruppen
Leo Skaaning
Mail: blad@asra.dk

Arkivmedarbejdere:
Villy Sørensen
Jørgen Markmøller
Jørn Jensen
Niels Hedegård
Frank Madsen
Leo Skaaning
Karsten Byrgesen
Jens Erik Sørensen
Reiner Schrøder

Bladet er trykt med hjælp fra
Metal Herning
Deadline for næste nummer
1. august 2026

Indhold

side 2 Kolofon
side 3 Formanden har ordet
side 4 Du er selv historie
side 8 Referat fra generalforsamling
side 14 Foredrag Poul Erik Skov
side 20 Om 4. maj

Forsiden på dette blad vises hvor smukt, det kan se ud med lys i vinduerne den 4. maj.
Der er mange der ikke ved hvorfor, det netop skal være den 4. maj.
Vi har skrevet lidt om det her i bladet og håber i så forstår baggrunden.

Jeg selv husker fra den 4.maj, hvor fredsbudskabet kom, hvor glade de voksne blev. Jeg var 10 år, havde oplevet vores skole var blevet taget af tyskerne, de skulle bruge den til tyske flygtninge. At vi ikke måtte gå ud om aftenen, og så de fjollede rullegardiner der skulle rulles ned hver aften, når solen gik ned.
Jeg blev noget forskrækket, da mine forældre skulle rulle ned den 4.maj.
De rev rullegardinerne ned, gik ned på gaden, hvor der var tændt bål, der blev rullegardiner smidt på.
Så satte de levende lys i vinduerne, som alle andre i kvarteret gjorde.
Siden blev den skik brugt. Mange følger efter og det er en smuk skik.

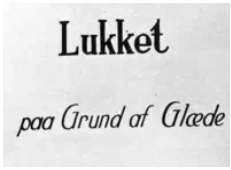

Formanden har ordet!
Marianne Højlund Christensen

Den 16. marts fik vi afviklet vores generalforsamling. En rigtig god aften med knap 30 deltagere.
Tidligere forbundsformand Poul Erik Skov Christensen gav et spændende oplæg om sit liv og faglige karriere. Det kunne vi godt have brugt mere tid til at høre om. Men læs selv om hans interessante beretning længere henne i bladet.
En del af debatten på generalforsamlingen handlede om, at Husrådet i Historiens Hus har besluttet, at man kun vil markere 4. maj i jubilæumsår. Mange fandt det ærgerligt, at traditionen med at mindes bl.a. med at sætte lys i vinduerne dermed måske forsvinder. Så det har vi lidt fokus på i dette nummer af bladet.
Det får mig til at nævne, at nu er 3. og sidste del af filmen om "De forbandede år" af Anders Refn i biograferne. En virkelig spændende trilogi, der følger en familie fra 2. verdenskrigs start til og med retsopgøret slutter. En stor familie med fabrikant Karl Skov, hans kone Eva, deres 4 børn samt fabrikantens søn fra et tidligere forhold.
Jeg synes, filmene kommer rigtig godt omkring de mange dilemmaer, det enkelte familiemedlem kommer ud i. De valg de træffer og de konsekvenser, det får for dem.
Tingene er ikke sorte og hvide med helte og skurke. Alle mærker konsekvenserne af de "Forbandede år".
De 3 lange film kommer omkring hver sin periode i krigen. Den første med undertitlen "Samarbejde" foregår fra 1940 til 1943. Den skildrer samarbejdspolitikken, som var regeringens linje i denne periode.
Den 2. film omhandler "Opgøret" med fokus på modstandskampen fra 1943 til 1945.
Den 3. og sidste hedder "Fredens pris". Den har retsopgøret efter besættelsen fra 1945 til1948 som tema.
Med alle de krige, der er startet indenfor de seneste år, og med den usikre verden vi befinder os i, tror jeg det er vigtigt, at vi hylder freden og stadig sætter lys i vinduerne 4. maj.
Rigtig god sommer til jer alle!

ASRA NYT bringer fortællinger om arbejdsliv

”Du er selv historie”

Denne gang er historien

”Et langt liv som specialarbejder”

af Harry Jørgensen - udlånt af Lokalhistorisk arkiv Ulfborg/Lem

Jeg blev født søndag den 2. august 1936 på et lille husmandssted i Madum på 48 tønder land dårlig hedejord. Jeg er ud af en børneflok på fire. En storesøster Edith som er født i 1926, en storebror Anders født i 1930 og en lillesøster Hilda født i 1939.
Da mine forældre Dagny og Jørgen Jørgensen købte ejendommen Hedehus, Madumflodvej 19 i 1926, var der plads til seks køer, kalve, to grisestier og to heste. Siden blev gården udvidet flere gange både med større stald og lade.

Hedehus, Madumflodvej 19, 1948-52 - ***Foto Det kongelige Bibliotek***

I skole

Jeg begyndte min skolegang i Madum Skole i maj måned 1944, i slutningen af 2. verdenskrig.
Der var en pige og fem drenge på det hold. Vi gik de første to årgange i den såkaldte lille skole. Vores lærerinde hed Frøken Krog.
Et mærkværdigt tilfælde vil jeg ikke undlade at nævne. Året efter var der fire piger og en dreng. Året efter, da min lillesøster blev konfirmeret, var hun ene pige blandt fire drenge.
De to første år i lille skole gik vi om sommeren i skole fem dage om ugen. Om vinteren gik vi to dage. De to første år i lille skole gik vi om sommeren i skole fem dage om ugen. Om vinteren gik vi to dage.
Tredje og fjerde årgang gik om vinteren fire dage hos frøken Krog. Om sommeren gik de fem dage om ugen hos Hans Christiansen i store skole.
Femte – sjette og syvende årgang gik om sommeren kun i skole onsdag formiddag.

Om vinteren gik vi seks dage om ugen hos lærer Hans Christiansen.

De to første år af min syvårige skolegang gik jeg de tre kilometer til skolen. Vi skulle over en pansergrav, som tyskerne under krigen lod grave flere steder i Vestjylland. Der var lagt et par granrafter med grene henover som gangbro. Mine forældre ville ikke lade mig cykle over den.
Vores lærerinde frøken Krog var så uheldig at falde i pansergraven sammen med sin cykel. Hun blev alvorligt skadet. Pansergraven blev heldigvis hurtigt jævnet efter krigens afslutning i 1945.

På vores gård var der et særpræget, cirka to hektar bakkedrag, som var 6-7 meter højt ude i siderne.
På hele området inde i midten havde der været gravet efter tørv til brændsel, og alt overjord var kørt ud til siden og tippet ned langs ydersiden af bakken. Der er stadigvæk en vandfyldt tørvegrav deroppe, og vandspejlet er 4-5 m over terrænet ved foden af bakken. Jeg kan huske engang under krigen, da de store damplokomotiver havde tømt aske ud, tændte det ild i heden, og så pumpede brandbilerne et helt døgn vand af dammen til brandslukning, uden at det kunne ses.
Under krigen brugte tyskerne arealet til øvelsesplads.

Efter afslutning af syv års skolegang blev jeg, efter konfirmationsforberedelsen i præstegården, Tim Kirkevej 41 i Vester Tim hos pastor Karl Christiansen, konfirmeret i 1951 sammen med de andre fire fra Madum Skole.

Ud og tjene

Første november 1952 kom jeg ud at tjene på en større gård, Bjerrum i Madum, ejet af Valborg og Niels Poulsgaard. Lønnen var "hele" 2.500 kr. for et år, men så var der selvfølgelig kost og logi derudover.
Det var noget af en forandring for mig, men det var jo bare at bide tænderne sammen, der var jo i tusindvis før mig, der havde været i den samme situation.
Personlig hygiejne foregik i malkerummet for det meste i koldt vand. Om vinteren når det var rigtig koldt, måtte jeg hente varmt vand inde i køkkenet.
Også arbejdsmæssigt var det anderledes. Der blev avlet mange sukkerroer eller runkelroer, som de blev kaldt. Roerne blev taget op med hånden og toppen hugget af med en roekniv, så toppen lå i én række og roen i én række. Det var sgu en kold omgang, når der var is på roetoppen.
Når roerne skulle samles og køres i roekule, skete det med hestevogn og en stivvogn med høje sider på. Langs med roekulen var pløjet en dyb fure, hvor hjulene på den ene side kørte i, så blev der sat to bukke ind foran hjulene på den anden side, når så hestene trak vognen frem, væltede vognen ind til roekulen, så det var let at læsse det sidste af. Når vognen var tømt og

bukkene fjernet, styrede hesten ud fra kulen, på den måde kom vognen på ret køl igen.

Derefter gik efteråret med harvning, pløjning af markerne, hjemkørsel af roer til dyrene, tærskning af korn i laden og meget andet forefaldende arbejde på gården.

Den følgende sommer var det planlagt, at stuehuset skulle restaureres med nyt tag og ny ydermur. Derfor blev der skovet grantræer til spær og lægter i en skov syd for Ulfborg, som blev kaldt Æ Spillemands Plantage. Træet blev kørt til Simon Kirks Savværk i nærheden af gården på en hestevogn, hvor kassen var taget af, så kun sidestolperne var tilbage så vognen kunne forlænges. Jeg hjalp til med at save træet op og fragte det hjem. Så skulle der læskes kalk til at blande med sand og cement til at mure med. Der kom sække hjem med brændt kalk. Det var klumper af forskellige størrelser, som blev skovlet op i en trækasse og rørt op med vand. Det spruttede og sprøjtede, så det var ikke helt ufarligt at arbejde med, derfor var det murermester Jansen selv, der var behjælpelig med det arbejde. Når kalken var udrørt, blev det tippet i en grav i jorden, hvor kalken blev opbevaret, indtil den skulle bruges til mørtel.

På efterskole og hjem og hjælpe til

Første november 1952 sluttede min ansættelse på Bjerrum. Jeg fik udbetalt 1800 kr. som jeg havde til gode af min løn.

Jeg var tilmeldt et fem måneders vinterophold på Staby Efterskole, fra november 1952 til april 1953. Det var Marie og Kristian Hagsten, der var forstanderpar. Vi var 94 drenge på det hold. Det var drengehold om vinteren og pigehold om sommeren.

Det var en dejlig og indholdsrig oplevelse den vinter.

Der gøres klar til en gåtur

Efter skoleopholdet ville mine forældre gerne, at jeg kom hjem og hjalp til på gården. De havde nemlig forpagtet ca. 10 hektar jord. Næsten alt markarbejdet skete stadigvæk med heste som trækkraft, så der var nok at lave for mig også.

Der var meget legemligt arbejde, såsom udtynding af roer, optagning af kartofler og dem havde vi mange af, både til salg og til foder til dyrene. Særlig høsten var en travl tid. Vi havde en selvbinder, og min far høstede hos naboer på mindre ejendomme, der ikke selv havde binder.

Militærtjeneste

Den 11. maj 1956 blev jeg indkaldt til militærtjeneste ved Dronningens

Livregiment på Fynsgades Kaserne i Ålborg. Vi boede i træbarakker fra krigens tid. Regimentet havde 300-års jubilæum imens jeg aftjente min værnepligt. I anledningen af jubilæet fik vi et partoutkort til Tivoli Karolinelund, som lå tæt ved kasernen. Kortet blev flittigt brugt.

Dronning Ingrid og Kong Frederik besøger kasernen i anledning af jubilæet.

Medens jeg aftjente min værnepligt ved Forsvaret, kom en ung pige fra Sdr. Nissum til at tjene på en gård i Madumflod. Hun blev hurtig venninde med min lillesøster, og det skulle senere vise sig, at hun skulle blive min hustru gennem 62 lykkelige år. Det var vist den flotte soldat, hun faldt for, det kan jeg godt forstå - jeg var en flot soldat, når jeg selv skal sige det!

Jeg blev hjemsendt den 28. august 1957. Det havde været en god oplevelse og gav nogle gode kammeratbekendtskaber, men ikke i lønningsposen - i en periode på tre måneder fik vi ikke mere end fem kroner om ugen.

Efteråret 1961 var jeg indkaldt til omskoling i tre uger. Men da var vi indkvarteret på Nr. Uttrup Kaserne. Det var på grund af Den Kolde Krig, vi skulle ind og have vores våbenkendskab opfrisket. Vores våben var 120 mm. morterer.

Efter militærtjenesten kom jeg igen hjem og hjalp til på gården, og da havde de i mellemtiden fået traktor, så markarbejdet gik jo lidt hurtigere. Når der var tid til det, pløjede og høstede jeg også for andre. Samtidig fik jeg arbejde hos vognmand Ole Pedersen med at samle grise og kvæg til slagteri og samlestald, og desuden kørsel af mergel fra Damhus mergelgrav ved Vemb og grus fra Vesterhavet. Læsningen her foregik med håndkraft med gravskovle, det kunne være en drøj omgang!
Vinteren 1957-58 var jeg på Lægaard Landbrugsskole. Derefter fik jeg arbejde ved entreprenørfirmaet Fønix med vejarbejde blandt andet anlæggelse af Grønningen i Ulfborg. Jeg lagde fortovet på nordsiden af gaden, og Kaj Trankjær på sydsiden. Jeg kan huske, vi kappedes om, hvem der kunne lægge flest fliser og brosten på en dag. Det er for mig en særlig fornemmelse, når jeg går på dette fortov, og tænker dem har jeg lagt for over tres år siden.
Historien fortsætter i næste nummer.

Referat fra generalforsamlingen

Generalforsamling den 16. marts 2026 kl. 19,00 i Historiens Hus

1. Velkomst ved formanden
2. Vedtagelse af forretningsordenen
3. Valg af dirigent
4. Valg af stemmetællere
5. Bestyrelsens beretning
6. Fremlægning af det reviderede regnskab
7. Fremlæggelse af budget
8. Fastsættelse af kontingent 2027
9. Indkomne forslag
10. Valg
på valg er:
a. Kasserer: Inge Marie Jensen - modtager genvalg
bestyrelsesmedlemmer - for 2 år.
Frank Madsen - modtager genvalg
Annett.V. Gejl - modtager genvalg
b. Bestyrelsessuppleanter for 1 år
Claus Steffensen og Elin Kragelund - modtager genvalg
c. Revisor for 2 år - på valg er:
Grethe Rask - modtager genvalg
d. Revisorsuppleant - for 1 år
Hans Agerup - modtager genvalg
11. Eventuelt

<u>Ad. pkt. 1. Velkomst ved formanden,</u>
Formanden forestod godkendelse af forretningsordenen og valg af dirigent. Bestyrelsen foreslog Niels Hedegaard som dirigent - han blev valgt. Stemmetællere udsattes til, hvis der blev brug for sådanne.

<u>Ad. pkt. 5. Bestyrelsens beretning v. formanden.</u>
Efter en hård vinter, er vi heldigvis på vej ind i foråret. Den tid på året, hvor vi afvikler generalforsamling i ASRA, og dermed skal gøre status for endnu et år i ASRAs historie.

Bestyrelsen har holdt 4 møder siden sidste generalforsamling. På det første fik vi os konstitueret med vores nyvalgte bestyrelsesmedlem Frank Madsen, som ny næstformand. Niels Hedegaard fortsatte som vores repræsentant i Husrådet. Så man kan sige, at vi er kørt videre i den gode gænge bestyrelsen har været i, i flere år.

ASRA NYT og forsendelse af det.

ASRA NYT er i høj grad vores ansigt udadtil. Vi får mange tilkendegivelser på, at det er et meget læst og populært blad. Så tak til dig Leo Skaaning for dit store arbejde med at få bladet skrevet og trykt 4 gange om året.

Tilfredsheden med ASRA NYT kom også frem på sidste års generalforsamling i vores drøftelse om de stigende portoudgifter. Debatten gav anledning til, at vi i bestyrelsen besluttede, at der løbende skulle opfordres til, at vore medlemmer kan modtage bladet elektronisk. Det har betydet, at ca. en tredjedel af bladene nu distribueres på denne måde. En opgave vores kasserer Inge Marie Jensen har påtaget sig at udføre.

Resten af medlemmerne får Bladet via DAO. Vi begyndte faktisk allerede i august 2025 at bruge DAO. Vi undersøgte priser og fandt ud af, at DAO var billigere end Post Nord, der ophørte med brevpostudbringning 31. december 2025. Så nu køber vi frimærker direkte fra DAO. Sætter dem på brevene og poster fra den lokale postbutik.

Stor tak til 3F Holstebro, som gennem flere år har påtaget sig opgaven med at frankere på deres portomaskine og sende bladene ud for os,og til Metal Herning, som trykker bladet for os.

Proceduren med at sende en regning for porto til vores sponsorer i fagforeningerne fungere fortsat godt. Mange tak til Jer for Jeres bidrag. Det hjælper godt i en lille forening som vores.

Aktiviteter i Historiens Hus.

Vi har deltaget aktivt i fællesaktiviteterne her i Historiens Hus.

4. maj arrangementet var en stor succes med mere end 100 deltagere. Måske fordi det var 80-året for befrielsen. 4. maj bliver ikke fejret i år, da husrådet

har besluttet, at fremadrettet vil man kun markere begivenheden i jubilæumsår.

17. august åbnede en særudstilling om håndværksfagene i Historiens Hus. Åbningen blev, med god bistand fra Landsbylauget, afviklet som en slags fagenes fest i anledning af, at Euro Skills skulle holdes i Herning i september måned. Udstillingen, der havde fokus på forskellige håndværk, var meget børnevenlig. Den stod i forhallen indtil 30. oktober. ASRA deltog aktivt i festlighederne med åbent hus. Især åbningen af vores del af Høloftet var en succes, da vi der har en del gammelt værktøj, som vakte interesse hos både børn og voksne.

15. november var der julemarked med åbning af nisseudstillingen. Igen var vi fra ASRA synlige med bogsalg og hjælp til afvikling af arrangementet. Tak til Jer, der stiller op og tager en tørn, på disse dage.

Egne aktiviteter

21. juni havde vi besøg af Heksene fra Fur. Det blev et hyggeligt møde, som Leo har skrevet om i blad nr. 3.

26. januar havde vi besøg af Faglige Seniorer, som startede op som lokalforening her i Herning den 19. november 2024. Også her fortalte Leo om ASRA. Endvidere var der rundvisning i Huset for dem, der ønskede det.

Vi har planlagt endnu et arrangement sammen med Faglige Seniorer i september, hvor vi markerer Arbejder Sangbogens 100-års jubilæum. Også Arbejdersangkoret vil blive inviteret til arrangementet. Leo har allerede skrevet om det i seneste nummer af ASRA Nyt. Men der kommer mere om det senere. Allerede nu vil vi afsløre, at der bliver et deltagergebyr på 50 kr. til kaffe.

Arbejdermuseet og LAASK

Vores årlige samarbejdsmøde blev holdt på Arbejdermuseet i København. Det var en stor fordel for normalt er der kun 2 repræsentanter fra Arbejdermuseet. Men i år fik vi hilst på mange medarbejdere på museet. Det gav et ekstra godt boost til vores arbejde. Et virkeligt godt møde, hvor vi som sædvanlig fik god erfaringsudveksling og inspiration, men vi fik også sat ansigt

på nye samarbejdspartnere. Vi var 7 deltager her fra arkivet. Her i 2026 skal mødet holdes hos vores venner i LAASK i Sønderborg.

Livet i arkivet
Jørgen Aarestrup havde gennem længere tid udtrykt ønske om at stoppe som arkivleder. Vi havde noget snak om, hvem der ville være hans afløser. Ingen ønskede at påtage sig opgaven. Flere pegede på mig. Jeg var betænkelig ved, om det ville være en god ide, at formand og arkivleder var én og samme person. Derfor drøftede bestyrelsen situationen. Konklusionen blev, at når formanden er en aktiv del af arkivmedarbejderne, kan denne også varetage opgaven, som leder af arkivet.

I foråret startede Reiner Schrøder som ny arkivmedarbejder. Reiner er nærmest blevet headhuntet, da han har erfaring med elektronisk arkivering af billedmateriale. Så det er et arbejde, vi endelig har fået sat skub i. Han udgør sammen med Frank Madsen et godt team på dette område. Jørn Jensen tager sig fortsat af det manuelle arbejde med billederne.

Vi får fortsat en del arkivalier ind. Senest fra FH Herning, Ikast-Brande. Men også privatpersoner og andre foreninger har i årets løb beriget os med spændende materialer. Tak for det.

Vi har opsagt vores egen internetadgang. Så nu klarer vi os med Herning Kommunes netværk. Også computerne er vi påbegyndt en løbende udskiftning af. Desværre kom vi lidt for sent i forhold til at få installeret et nyt regnskabsprogram til kassereren. Men det beretter Inge Marie Jensen nok selv mere om under gennemgang af regnskabet.

Heller ikke henvendelser fra kreative digitale firmaer er vi blevet forskånet for. Mailadressen info@asra.dk videresendes til min private mail. I december fik jeg mellem 15 og 20 henvendelser fra forskellige firmaer, der mente, vi skyldte dem penge. Også vores kasserer Inge Marie Jensen har modtaget tvivlsomme mails med økonomiske krav. Heldigvis har ingen af dem ført til, at vi er hoppet i svindelfælden. Men det er irriterende, at man hele tiden skal være mere end skeptisk, når firmaer sender os mails, der ser meget tilforladelige ud.

Æresmedlemmer

Vi har i bestyrelsen haft noget snak om vores holdning til æresmedlemmer. Pt. har vi to. Det er Elly Madsen fra Skjern, der var med til at starte ASRA op samt Leo Skaaning, som stadig er særdeles aktiv i vores forening. I bestyrelsen drøftede vi, hvad der skal til for, at et medlem bør udnævnes til æresmedlem. For rigtig mange medlemmer har gennem tiden ydet en stor indsats for ASRA. Vi var i vores drøftelse også inde på, om det måske er en titel, der hører fortiden til?

Vores konklusion blev, at vi her på generalforsamlingen ville spørge jer medlemmer, om jeres holdning til spørgsmålet? Så I må gerne komme med input til spørgsmålet om æresmedlemmer.

Afslutning

Sluttelig vil jeg rette en stor tak til bestyrelsen, arkivmedarbejderne og alle andre, der har bidraget til at gøre ASRA til en levende og spændende forening.
Beretningen blev forelagt af formand Marianne og blev enstemmigt godkendt

<u>Ad. pkt. 6. 6. Fremlæggelse af det reviderede regnskab:</u>

Inge Marie fremlagde det reviderede regnskab, med en bemærkning om, at der havde været lidt udfordringer i regnskabsprogrammet C-5
Regnskabet blev enstemmigt godkendt.

<u>Ad.pkt 7. fremsættelse af budget</u>
Budgettet blev fremlagt ved Inge Marie.

<u>Ad. pkt. 8.Fastsættelse af kontingent</u>
Uændret

<u>Ad. pkt. 9.Indkomne forslag</u>
Ingen indkomne forslag.

<u>Ad.pkt.10.Valg</u>
Kasserer Inge Marie Jensen blev genvalgt.

2. Bestyrelsesmedlemmer
Frank Madsen og Annett. V Gejl
2. Bestyrelsessuppleanter
Claus Steffensen og Elin Kragelund
1.Revisor - Grethe Rask
1. Revisorsuppleant for 1 år - Hans Agerup

<u>Ad. pkt.11. Eventuelt</u>
Arrangementet den 17 marts, blev der reklameret for.
SYNG MED POUL OG MOGENS kl. 16.00 til kl. 18.00 på HF seminariet
Vært ved dette arrangement SØREN DAHL

Spørgsmål fra generalforsamlingen:
Under bestyrelsens beretning (punkt 5.) blev det nævnt, at bestyrelsen gerne vil have en drøftelse , hvordan det fremover skal være med æresmedlemmer. Generalforsamlingen var både for og imod og derfor vil punktet blive taget med ril næstkommende bestyrelsesmøde, hvor retningslinierne vil blive drøftet.

Der blev spurgt indtil, hvorfor 4. maj ikke vil blive fejret, da det er en utrolig vigtig fortælling der skal gemmes, da det har været en del af Danmarkshistorien. "Huset gør ikke noget fælles, da det kun er ASRA der har tilkendegivet, at de gerne vil fejre denne dag.
Generalforsamlingen opfordrede at der blev sat lys i vinduerne i Historiens Hus, og i hjemmet.

I ASRA NYT skal der skrives, hvorfor der sættes lys i vinduerne, da mange ikke ved det.

Erfaringen viser, at de unge er meget interesseret i Danmarkshistorien og specielt krig lige nu, hvor der er uro i verden

Dirigent - Niels Hedegaard Formand - Marianne Højlund Christensen

Referent - Annett Gejl

Gæstetaler på generalforsamlingen var Poul Erik Skov Christensen

Generalforsamlingen startede med at synge "Grav hvor du står" skrevet af Mogens Jensen, til ASRAs åbning i Historiens Hus.
Herefter gav Formanden ordet til Poul Erik, som udtrykte sin begejstring, for sangen, og sagde det gav ham anledning til at begynde anderledes på sit indlæg. Han sagde, "den sang giver et godt billede af hvordan man opfatter arbejderen, og de vilkår der bydes dem, det har han gjort godt vores ven Mogens Jensen."

Jeg vil starte med at fortælle lidt om hvad der har drevet mig til at arbejde så mange timer og så mange år inden for fagbevægelsen.
Jeg ville gerne give medlemmer muligheder og retfærdighed, og bedre livsvilkår.
Det hænger meget sammen, og det var det der drev mig.
De første år jeg arbejdede inde i Forbundet, sad jeg blandt andet i uddannelsesrådet, hende der var formand var Mette Kofoed Bjørnsen, hende vender jeg tilbage til senere.
Dengang var jeg opmåler i det gamle SID. Jeg var kommet ud på en arbejdsplads i Harboøre, hvor der gik nogle murerarbejdsmænd, som var ved at rense mursten, mon de fik en ordentlig løn for det her arbejde?"
Mens jeg stod og snakkede med dem, kom der en mester drønende ind på pladsen i en stor firehjulstrækker, og spurgte: "Hvad fanden laver du her?"
Jeg står lige og snakker med dem, om de får en ordentlig løn!
Gør du det sagde han, kan du komme ud af denne her plads!
Så gik jeg over på den anden side af vejen. De kom ikke over til mig og snakkede færdig, de var så bange, for de havde jo ingen uddannelse de kunne falde tilbage på. Det var den gang man selv skulle have et par gummistøvler når man gik i gang, og så talte man sig til rette om resten.
Så det var det, der satte mig i gang.
Jeg ville give medlemmerne en værdighed, og stille krav til, at de blev behandlet ordentligt.
Og det var der, jeg kom til at tænke på Mogens Jensens sang.

Men inden jeg kom dertil, må jeg hellere fortælle lidt om min opvækst.
Jeg er jo altid blevet sat op på en piedestal i forbundet, man kunne altid finde ud af at finde noget lort at skrive om mig.
Jeg blev født af min biologiske mor i 1952. Der var min mor i lære som damefrisør. Min mor blev gravid

med min far, men der var der ikke nogen hjælp at få. Man var kommet i ulykke som man kaldte det dengang. Det var ikke noget man talte om, og slet ikke, hvad var så mulighederne? Der var to muligheder, enten at komme på børnehjem, eller hjem og blive passet af min bedsteforældre.

Jeg var så heldig at komme hjem og blive passet af min bedsteforældre. Det var små kår, men der var kærlighed i hjemmet.
Bedstemor syede for fremmede, så langt op i første klasse i skole, gik jeg i hjemmesyet tøj. Der var ikke noget med mærketøj eller lignende, Bedstefar var ufaglært banearbejder.
Han skulle sørge for signalerne fungerede. Hans job bestod i han tog hjemmefra søndag aften. Så havde bedstemor lavet sådan nogle små kasser med madvare til ham og hans makker, de boede i en togvogn.
I den ene end af togvognene var der værksted, og i den anden, var der to køjer, og så var der en lille primus.
Min bedstefar havde også mange bier, så jeg var med ude og hente tavler fra staderne, og jeg kunne godt lide at tage bivoksen af, det smagte rigtig godt.

Min bedstefar fiskede, og gik på jagt. Det der med fiskeriet var både med ruser og garn.
Jeg havde en god barndom. Dengang kunne vi løbe rundt uden opsyn, der var ikke voksne der kontrollerede hvad vi lavede. Vi havde det hylende sjovt.
Der var heller ikke mange børn der kom til skade, selvfølgelig var der nogen der brækkede en arm eller et ben, men vi havde det godt.

Jeg var sådan set dygtig i skolen, for min bedstemor var god til at holde mig til bøgerne, og lærte mig at læse og regne. Jeg fik faktisk en realeksamen, der var så god, at jeg også fik lov til at komme i gymnasiet.
Det her har jeg aldrig turde fortælle inde i forbundet. I det gamle arbejdsmands forbund, var man jo hoven overfor nogen der havde studeret, der skal ikke komme sådan en skiderik der har læst bøger, og tro han var noget.
Jeg var glad for at være kommet på gymnasiet, det var min familie også. Jeg var den første i familien der nåede det. Min bedstefar døde af et insulinchok, det første år jeg gik på gymnasiet. Året efter døde min moster, som jeg troede var min søster, men søster til min mor, hun fik kræft i hjernen. Jeg opleve tre dødsfald inden for kort tid. Jeg havde det ikke så godt, og havde svært ved at komme over det. Lægen gav mig valium, og sagde jeg kunne få alle dem jeg vil ha.

Det var jo ikke holdbart, så jeg tog ud og sejle.
Det var et gammelt skib. Når vi var i søen, skulle motoren smøres hver tredie time, og det var med en oliekande, det forgik i al mulig slags vejr.
Det var en oplevelse!

Da jeg skulle til køjs, der var noget der kriblede ved mit ben. Jeg opdagede det var en kakerlak. Så mig op og vendte madrassen, og der vrimlede det med dem.
Det var så et nyt kapitel, at komme ud og se verden.
At opleve der i havet, foran os lå syv kaskelot hvaler 600 meter fra båden, det var en oplevelse for en bondedreng fra Struer.

Jeg sejlede i tre år.
Så snakkede jeg med min svoger, som var afdelingsformand, om nogle arbejdere. Tror du de får den rigtig løn?
Ja, det mente han, det må du selv finde ud af. Det resulterede i jeg kom på opmåler kursus.
Det var fire gange to uger.
Det kan man ikke i dag, folk vil helst ikke være hjemmefra mere end en uge. Dengang var det normen at være af sted meget længere.
Jeg fik en uddannelse som opmåler.
Jeg blev så på et tidspunkt formand for en afdeling i Struer.
Ham der var formand kunne medlemmerne ikke lide, så de spurgte mig, om jeg ville være formand.
Det sagde jeg, det ville jeg godt.
Det var en fællestillidsmand fra kommunen, der spurgte om jeg ville.
Selvfølgelig var der en fra salen der foreslog mig, det skal gå demokratisk til, så det resulterede i, at ham der kom som formand på generalforsamling, gik hjem som ikke formand. Dengang skulle man ikke jvf. vedtægterne meddele i forvejen, at man ville vælge ny formand på generalforsamlingen.
Senere blev jeg valgt som forretningsfører. Hvis vi ikke kunne blive enige.
Det er da i orden, sagde jeg, så laver vi en voldgift, det brugte jeg, når vi ikke kunne finde ud af det, ved samtale om hvordan vi skulle blive enige.
Jeg har altid, mens jeg var forretningsfører, selv ført mine voldgiftssager.
Jeg kørte rundt med min taske.
Dengang havde vi ikke computere.
Jeg havde to store bøger om arbejdsret. Dem læste jeg i, når jeg var på vej fra det ene sted til det andet, om hvordan det var med de her forskellige spørgsmål.
I 'en overenskomst var jeg tilbage, for at se hvordan deres overenskomster havde været helt tilbage til 1937.

Jeg kørte rundt og holdt møder, jeg lærte en hel del folk at kende.
Jeg lærte bl.a. en der hed Harald Børsting at kende. Han var en rigtig god fyr.
I starten af 80'erne var Thomas Nielsen formand for LO.
Engang sad Thomas Nielsen sammen med formanden for Dansk Arbejdsgiverforening og foreslog hvad chaufførerne skulle have i timen, en diskussion om, hvad landet kunne bære økonomisk. Det var ikke godt, man kan ikke beslutte ret meget, når man sætter sådan to centrale folk sammen.
LO og Arbejdsgiverforeningen kunne forhandle minimal overenskomster,- men det var det enkelte forbund der forhandlede lønoverenskomster.

Når man forhandler lønoverenskomster, kan man ikke bare sige: Jeg vil have det og det, Nej man skal finde ud af, hvad vil du betale for det.
Den handel kunne de ikke gøre , de vidste jo ikke hvordan de enkelte overenskomster var.
I løbet af 80'erne fik vi bredt overenskomster ud.

Som I sikkert husker, så gik Anker af. Thomas og Anker havde det ikke godt sammen.
Thomas Nielsen kaldte ham "din lille lort" endda offentligt, fordi Anker opgav ØD i 1979. Han havde en ide om, at han ikke kunne komme igennem i folketinget med at få indført ØD.
Jeg vil nok sige i dag, at det var vi ikke modne til, men vi har fundet noget andet der var bedre, det kommer jeg tilbage til.
Du skal gå af, sagde Thomas Nielsen!
I 1979 var Hardy Hansen blevet valgt som formand. Han havde ellers sagt at han ikke ville være formand.
Hardy var nok lidt mere til venstre for midten, men han mente også sammen med Thomas Nielsen, at Anker skulle gå af.

Og det gjorde han, og så fik vi Poul Schlüter. Alle regnede med at det kun var en kort tid. Men hvad gjorde Schlüter, han suspenderede dyrtidsreguleringen i 1983 og i 85 eller 86 afskaffede han dyrtidsreguleringen.
Det var jo godt de to var enige om det når man forhandler en overenskomst kan man ikke bare sige: jeg vil have det og det. Nej, man skal finde ud af, hvad vil du betale for det.

Så får Hardy Hansen180 millioner til at vælte Poul Schlüter. Vi skulle lave generalstrejke i hele landet, o.m.a.
De penge blev lagt ud til afdelingerne der lavede gode aktiviteter, eller gjorde deres huse bedre for deres medlemmer. Der var også nogen der lavede bedre faciliteter for deres medlemmer.
Hardy havde det lidt svært som formand. Villy og Hardy var altid på nakken af hinanden.
Hardy ville geren fortælle hvordan en en kongres skulle køres, og hvordan man skulle stemme for en overenskomst. Men han blev "syg"
Dagen efter blev man enige om,at man skulle sende nogle blomster til Hardy, men man vidste ikke hvilket hotel han boede på, så alle de blomster der var købt ind, blev kørt ud på nogle plejehjem.
Han kom sig jo.
Vi fik senere 4 års overenskomster, vi har aldrig haft så stor lønfremgang, et sted mellem 10 og 15 %.
Vi synes det var bedre at lave længere varende overenskomster, det fik vi mere ud af. Så var der jo noget med man kunne forhandle i perioden, når to år var gået.
Man kunne forhandle satserne, men ikke andre overenskomstregler.
Der er nogen der tror når man forhandler skal man sidde og holde 1. maj taler, det skal man ikke.
Det vigtigste er at snakke med hinanden, og finde ud af hvad det er for

mennesker man forhandler med.
Man skal respektere hinanden, og lære af hinanden
Jeg drøftede engang overenskomst med direktør Roos Pedersen.
Jeg havde gjort meget ud af at hjælpe de ordblinde, jeg sagde til ham , at jeg synes vi skal afsætte nogle penge til at få en uddannelsesfond op at stå.
Det er kloakarbejderne, dem der støber fundamenterne, dem der grave ud o.s.v. det er dem der sørge for at huset kommer til at stå ordentlig. Det er nødvendigt, at vi får højnet uddannelsen for dem. Skal vi ikke starte med at lave en uddannelsesfond.
Det ville han godt være med til.
Men det måtte man jo ikke sådan snakke om i forhandlingerne, men man kan lade være med at snakke for højt om det.
Dengang havde vi ikke mobiltelefoner, så vi fandt nogle lydtætte telefonbokse i forligsinstitutionen. Jeg spurgte ham, er vi enige om det her?
Det synes han var en godt ide, men der var ingen andre der måtte høre det, det var nytænkning.

Så havde vi nogle gode år, hvor vi fik fat i nogle uddannelsessteder, og nogle dygtige folk, og nogle entreprenører, der også var med på ideen.
Den uddannelse er i dag vejen indenfor bygge og anlægsområdet.
Jeg ville gerne have haft det var ligesom hos murerne, at det var et krav.
Jeg har senere spurgt unge om hvad de arbejder med, og de har stolt fortalt de var konstruktør. Bare man er konstruktør, så er der altid arbejde.

Omkring 1980'erne finder man ud af, der skal være opsparing i Danmark.
Så lavede LO en plan, hvor man snakkede om der skulle laves en pensionsplan for alle.
De første der kom med var KAD.
Jeg opdagede, at når folk fik pension, strømmede de ind i bankerne, det synes jeg var urimelig, at dem der havde mere, skulle spare mere op til sig selv.
Så jeg synes der skulle laves en pensionsordning for alle vores folk.
Det var ikke et krav der fik nogen som helst medvind hos medlemmerne.

Jeg tog så rundt og snakkede med folk, først med entreprenørområdet.
Vi snakkede forskellige modeller igennem, hvordan en sådan pension skulle skrues sammen, det vigtigste var bidragets størrelse.
For at en arbejdsgiver skal sige ja, skal han vide hvordan den skal administreres. Vi brugte megen tid til at drøfte det. Andre arbejdsgivere var mere medgørlige, og sagde, det er helt i orden.
Vi havde også overenskomst med glaskartellet, de havde lige fået ny formand, han hed Laurits Trabjerg Schmidt, han var radikal, han var også medlem af folketinget.
Han blev direktør i arbejdsgiverforeningen.
Han synes det var helt i orden, hvorfor skulle den personalegruppe ikke have en arbejdsmarkedspension.
Han havde nok lidt svært med hans

bagland, hvordan og hvorledes de så på det her. Men vi aftalte om en pensionskasse, det var da fint.
Nu kommer jeg tilbage til Mette Kofoed Bjørnsen. Hun havde en indstilling ligesom Trabjerg Schmidt at vi skulle have arbejdsmarkedspension, så vi diskuterede det længe. Vi sad i Arbejdsretten i tre nætter, og forhandlede en tekst med Mette Kofoed Bjørnsen, og kun med hende, om hvad der skulle stå, for at vi kunne dække alle overenskomstområder.
Der gik hun så langt hun kunne, jeg synes det var flot. Hun sagde det nytter ikke noget at vi har en overenskomst for byggeriets arbejdsgiverforening, vi skal have en der tager resten af området med. Vi skal have alle overenskomster med, det skal være sådan, at hvis en skifter fra en arbejdsgiver til en anden og et andet fag, så skal man kunne bevare sin pensionsopsparing.
Da vi havde lavet den tekst, så lagde Kofoed Bjørnsen sine briller og sagde Poul Erik, nu er vi enig om den tekst her, nu skal du bare love mig en ting. Du har nået det, som var LOs drømmesenarie, en pensionskasse model med en tekst der gælder hele Danmark.
Prøv at lægge mærke til, det var en mundtlig aftale, mellem hende og mig. Tilliden var så stor, det er stærkt ikke?

Så gik jeg over til Dansk Arbejdsgiverforening, de havde lige fået en ny direktør, som hed Laurits Trabjerg Schmidt.
Han synes også det var helt i orden. Men han ringede til mig på alle tider af døgnet og sagde Poul Erik, vi skal lige have en kop kaffe, der er noget vi skal snakke om, det var for at tage trykket af, hvor man er henne.
Så trådte jeg ind i forligsinstitutionen med pensionskasse modellen for byggeriet, resten rør og blik og de tekniske fag, de var ikke med i den tekst.
Så blev arbejdsgiverne kaldt ind.
Vi lagde teksten frem, deri stod bl.a. uenighed i tolkningen af denne tekst, så er det formanden fra 1937 der skal træffe beslutning om hvad der gælder.
Så sad murermesteren fra Vejle, som var sammen med den daværende direktør for området, han sagde. Det var da spændende, men hvem fanden er formanden i 1937?, er det en der stadig er levende?
Så lagde Mette Bjørnsen sine briller, ”det skal jeg fortælle dig, formanden i 1937, det er mig! ” og det er mig der har lavet teksten.
Det vi havde i hovederne var at lave en bedre fagforening for vore medlemmer, og det har det været hele vejen i mit arbejde i fagbevægelsen.
Jeg kunne fortælle meget mere, men jeg havde kun fået en time, så tak fordi I lyttede.

Det er over 80 år siden at Danmark blev befriet fra Tyskernes besættelse

Man sætter lys i vinduerne om aftenen den 4. maj for at mindes Danmarks befrielse fra den tyske besættelse under 2. verdenskrig.
Her er baggrunden for traditionen: I Befrielsesbudskabet der kom i radioen den 4. maj 1945 kl. 20,35 lød det over BBC fra London, at de tyske tropper i Danmark havde overgivet sig.
Derfor var det et farvel til mørklægning, til at male hvide striber på kant stenene, på cykelskærmene, o.m.a. ting Værnemagten havde pålagt den danske befolkning.
Under krigen var der krav om total mørklægning for at gøre det svært for fjendtlige fly at navigere. Da budskabet lød, flåede danskerne spontant de forhadte mørklægningsgardiner ned og lod lyset strømme ud i gaderne som et tegn på frihed.

ASRA startede i **Historiens Hus** traditionen, med at gøre **4.maj** til en mindeaften, for dem der satte livet på spil under besættelsen.
Vores ide var, at vi kunne lade det at arrangere mindeaftenen, gå på omgang mellem de forskellige foreninger og arkiver i Huset.
Det blev også gjort indtil sidste år, hvor det var 80 år siden besættelsen sluttede, og vi mente, nu måtte det være slut med et sådant arrangement, og det havde overlevet sig selv.
På vores generalforsamling var der flere der gav udtryk for, at det var en tid vi ikke måtte glemme, derfor ønskede man at der blev sat lys i vinduerne i Historiens Hus 4. maj.
Ligeledes overvejedes, om der ikke kunne laves et mindre arrangement, ikke helt så ambitiøst som tidligere.
Man var godt klar over, at talere med beretninger og oplevelser fra besættelsen, var svære at få fat på, de levede ikke længere.
Man forslog aftenen blev med sange og film fra besættelsen, at vi lyttede til frihedsbudskabet, og det var ASRA der stod for det. Bestyrelsen blev pålagt at drøfte muligheden, og forsøge at gøre det til virkelighed.

Man kunne få bøder, hvis man ikke havde mørklægningsgardiner og de ikke sluttede tæt, så der kom lys ud ad vinduet

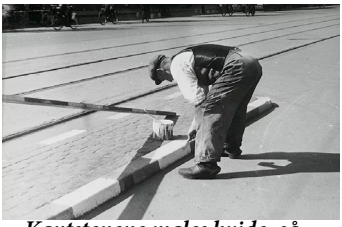

Kantstenene males hvide, så man kunne se dem i mørket